

เอกสารประกอบการเรียน ชุด อารยธรรมโบราณ

เล่มที่ ๒ อารยธรรมอียิปต์

รายวิชา อารยธรรมโลก รหัสวิชา ส ๓๐๑๐๕
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

นางสาวบุรพีษฐ์ บุญคง

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย พิชญโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิจญญโลก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓๙

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาค้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เอกสารประกอบการเรียน “ชุดอารยธรรมโบราณ” รายวิชา อารยธรรมโลก ส ๓๐๑๐๕ สาระประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เล่มนี้ จัดทำขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ และหลักสูตรโรงเรียนวิทยาศาสตร์ ภูมิภาค ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๕๔ (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช ๒๕๕๗) โดยมี เป้าหมายให้ครูและนักเรียนใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญ ตามอุดมการณ์และเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนตามจุดเน้นของหลักสูตรโรงเรียน วิทยาศาสตร์ภูมิภาคซึ่งเป็นพันธกิจที่สำคัญ

ดังนั้น เอกสารประกอบการเรียนชุดนี้ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการเรียนการสอนที่เน้นการ บูรณาการด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 4MAT เป็นการเสนอเนื้อหาที่ มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงศักยภาพของนักเรียน เน้นการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมบนพื้นฐานของ การบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ใช้สมองทุกส่วนทั้งซีกซ้ายและขวาในการ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และมุ่งพัฒนาการคิด พัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง ของผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้แตกต่างกันทั้ง ๔ แบบ เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง อย่างเต็มที่ เอกสารประกอบการเรียนชุดอารยธรรมโบราณ มีทั้งหมด ๖ เล่ม ดังนี้

- เล่มที่ ๑ อารยธรรมเมโสโปเตเมีย
- เล่มที่ ๒ อารยธรรมอียิปต์
- เล่มที่ ๓ อารยธรรมกรีก
- เล่มที่ ๔ อารยธรรมโรมัน
- เล่มที่ ๕ อารยธรรมอินเดีย
- เล่มที่ ๖ อารยธรรมจีน

เอกสารประกอบการเรียน “ชุดอารยธรรมโบราณ” รายวิชา อารยธรรมโลก ส ๓๐๑๐๕ สารประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เล่มนี้เป็นเล่มที่ ๒ อารยธรรมอียิปต์ การจัดทำเอกสารประกอบการเรียนชุดนี้จัดทำขึ้นโดยการประมวลความรู้จากหนังสือต่างๆ ที่หลากหลายแล้วนำมาพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นระบบ เพื่อให้ครูผู้สอนได้ใช้เป็นแนวทางในการจัด ประสบการณ์และทักษะการเรียนรู้แก่นักเรียนให้สอดคล้องตามตัวชี้วัดของหลักสูตร มีกิจกรรมและคำถาม ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยมและทักษะกระบวนการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และได้เรียนรู้ด้วยการ ปฏิบัติจริงด้วยตนเองตามความสามารถของแต่ละบุคคล และมีการวัดผลประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย อันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน ให้สูงขึ้น

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารประกอบการเรียนรู้ชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน และจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาเรื่องอื่นๆต่อไปในอนาคต

ชุรพีฐ์ บุญคง

สารบัญ

คำชี้แจงเกี่ยวกับเอกสารประกอบการเรียน	๖
คำชี้แจงครู	๘
คำชี้แจงสำหรับนักเรียน	๙
มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	๑๐
จุดประสงค์การเรียนรู้	๑๐
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	๑๐
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	๑๐
ขั้นตอนการใช้เอกสารประกอบการเรียน	๑๑
แบบทดสอบก่อนเรียน	๑๒
กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน	๑๔
เนื้อหาและกิจกรรม	๑๕
สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์	๑๖
ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์อารยธรรมอียิปต์	๑๗
พัฒนาการทางประวัติศาสตร์	๒๒
ความเจริญด้านวิทยาการและมรดกสำคัญทางอารยธรรมอียิปต์	๒๔
กิจกรรมที่ ๑	๓๗
แบบบันทึกกิจกรรมที่ ๑	๓๘
แบบบันทึกกิจกรรมที่ ๒	๓๙
ใบงานที่ ๑	๔๐
แบบทดสอบหลังเรียน	๔๑
กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน	๔๓
บรรณานุกรม	๔๔
ภาคผนวก	๔๕
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน	๔๖
เฉลยแบบบันทึกกิจกรรมที่ ๑	๔๗
เฉลยแบบบันทึกกิจกรรมที่ ๒	๔๘
เฉลยใบงานที่ ๑	๔๙

สารบัญภาพ

ภาพที่

๑ แผนที่อารยธรรมอียิปต์	๑๖
๒ ริมฝั่งแม่น้ำไนล์	๑๗
๓ อารยธรรมอียิปต์	๑๘
๔ มัมมี่	๑๙
๕ ภาพวาดเกี่ยวกับฟาโรห์ในพีระมิด	๒๐
๖ ดวงตาของเทพฮอรัส	๒๑
๗ ฟาโรห์ตุตันคาเมน	๒๓
๘ โครงสร้างทางสังคมของอียิปต์	๒๓
๙ ความรู้ด้านคณิตศาสตร์ของชาวอียิปต์	๒๔
๑๐ มัมมี่ฟาโรห์ตุตันคาเมน	๒๕
๑๑ การทำมัมมี่รักษาสภาพศพไม่ให้เน่าเปื่อย	๒๖
๑๒ โรงศพตุตันคาเมน	๒๖
๑๓ อักษรภาพเฮียโรกลิฟิก	๒๗
๑๔ อักษรภาพเฮียโรกลิฟิก	๒๗
๑๕ คัมภีร์มรณะ Book of the Dead	๒๘
๑๖ พีระมิดขั้นบันไดเมืองซัคคาร่า	๒๙
๑๗ พีระมิดและสฟิงค์	๓๐
๑๘ ภายในพีระมิดตุตันคาเมน	๓๐
๑๙ วิหารอาบูซิมเบล	๓๑
๒๐ งานประติมากรรมของชาวอียิปต์	๓๒
๒๑ รูปปั้นสฟิงค์	๓๒
๒๒ ภาพจิตรกรรมฝาผนังในสุสาน	๓๓
๒๓ การประกอบอาชีพของชาวอียิปต์	๓๔
๒๔ เมืองลักซอร์และเสาหินโอเบลิสก์ (Obelisk)	๓๔
๒๕ มัมมี่และรูปปั้นฟาโรห์แห่งอียิปต์ที่ขุดค้นพบ	๓๕
๒๖ มหาพีระมิดคูฟูแห่งเมืองกิซ่า	๓๖

**คำชี้แจง
เกี่ยวกับเอกสาร
ประกอบการเรียน**

เอกสารประกอบการเรียน “ชุดอารยธรรมโบราณ” รายวิชา อารยธรรมโลก ส ๓๐๑๐๕ สาระประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เล่มนี้เป็นเล่มที่ ๒ อารยธรรมอียิปต์ ใช้เวลาในการศึกษาและปฏิบัติกิจกรรม ๒ ชั่วโมง มีรายละเอียดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ขั้นก่อนเรียน ก่อนการศึกษาและทำกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้ ที่ได้กำหนดไว้ดังนี้

- ๑.๑ นักเรียนอ่านหรือฟังคำชี้แจงการใช้แบบฝึกทักษะให้เข้าใจ
- ๑.๒ นักเรียนศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้
- ๑.๓ นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน

ขั้นตอนที่ ๒ ขั้นศึกษาเนื้อหา นักเรียนศึกษาเนื้อหาสาระโดยละเอียดที่ละเรื่องเรียงตามลำดับ

ขั้นตอนที่ ๓ ขั้นปฏิบัติกิจกรรม โดยมีวิธีปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มตามคำชี้แจงในใบกิจกรรมที่กำหนดไว้ ดังนี้

๓.๑ การปฏิบัติกิจกรรม เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองและช่วยกันศึกษาค้นหาความรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการเรียนเป็นกลุ่ม นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติ กิจกรรมและสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ตลอดจนส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รวมทั้งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

๓.๒ บันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรมในใบงานและใบกิจกรรม

ขั้นตอนที่ ๔ ทดสอบความรู้หลังเรียน เพื่อทดสอบพัฒนาการความรู้ เป็นรายบุคคลหลังการศึกษาใบความรู้ และทำกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้

เอกสารประกอบการเรียน “ชุดอารยธรรมโบราณ” รายวิชา อารยธรรมโลก ส ๓๐๑๐๕ สาระประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เล่มนี้เป็นเล่มที่ ๒ อารยธรรมอียิปต์ กำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมิน ดังนี้

๑. นักเรียนต้องได้คะแนนประเมินหลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐
๒. ถ้าได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ ๘๐ ให้กลับไปศึกษาและทบทวนความรู้เพิ่มเติม ในเอกสารประกอบการเรียนอีกครั้งจนกว่าจะได้คะแนนหลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐
๓. นักเรียนต้องได้คะแนนประเมินกิจกรรมและผลงานไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

คำชี้แจงครู

๑. ศึกษาและทำความเข้าใจในเนื้อหา ความรู้ และลำดับขั้นตอนในเอกสารประกอบการเรียนให้เข้าใจและชัดเจน
๒. ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องอารยธรรมอียิปต์
๓. เตรียมสื่อการสอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องอารยธรรมอียิปต์
๔. ก่อนลงมือสอนหรือปฏิบัติกิจกรรม ครูควรอธิบายให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์ในการเรียนแต่ละครั้ง เพื่อให้
นักเรียนเห็นประโยชน์และคุณค่า
๕. ดำเนินการสอนตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องอารยธรรมอียิปต์
๕. พิจารณา ให้คำปรึกษา แนะนำตามความเหมาะสม แต่ละกิจกรรมที่มีเนื้อหาความยากง่ายแตกต่างกัน
๖. ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ให้กำลังใจในการฝึกความรู้และทักษะต่างๆ ในการทำใบงาน
การทำกิจกรรม การทำแบบทดสอบ และเรียนรู้ทักษะที่เกี่ยวข้องอย่างสอดคล้องกัน
๗. วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องอารยธรรมอียิปต์

คำชี้แจง สำหรับนักเรียน

เอกสารประกอบการเรียน “ชุดอารยธรรมโบราณ” รายวิชา อารยธรรมโลก ส ๓๐๑๐๕ สารประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เล่มที่ ๒ อารยธรรมอียิปต์ มีรายละเอียดและขั้นตอนในการใช้เอกสารประกอบการเรียน ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เข้าใจ
๒. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที
๓. ให้ศึกษาเนื้อหาของเอกสารประกอบการเรียน เรียงตามลำดับ ไม่ควรศึกษาข้ามเนื้อหา เพราะมีการกำหนดบทเรียนไว้เรียงตามลำดับเนื้อหาและความยากง่ายไว้
๔. เมื่อศึกษาจบในแต่ละเนื้อหาให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมและตอบคำถามในใบงานตามคำชี้แจงที่กำหนดไว้
๕. นักเรียนสามารถตรวจคำตอบในหน้าถัดไป หากคำตอบของนักเรียนไม่ตรงกับเฉลย ให้นักเรียนกลับไปศึกษาเนื้อหาในเอกสารประกอบการเรียนอีกครั้ง จนเข้าใจเนื้อหาและตอบคำถามได้ถูกต้องจนครบทุกกิจกรรมและตอบคำถามทุกคำถาม
๖. ทำแบบทดสอบหลังเรียนเอกสารประกอบการเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที และสรุปผลคะแนนเพื่อประเมินความก้าวหน้าและการพัฒนาการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนของตนเอง
๗. นำใบงานและใบกิจกรรมทุกชิ้นส่งครูหลังจบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนทุกครั้ง
๘. นักเรียนใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และปฏิบัติกิจกรรมให้เหมาะสม โดยรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติกิจกรรม ยอมรับผลการตัดสินใจของกลุ่ม และมีวินัยในการทำงานของตนเองด้วยความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา และซื่อสัตย์สุจริต

สาระประวัติศาสตร์

มาตรฐานการเรียนรู้

ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด

ส ๔.๒ ม. ๔-๖/๑ วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณ และการติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโลก

สาระสำคัญ

อารยธรรมอียิปต์เป็นแหล่งอารยธรรมลุ่มแม่น้ำไนล์ ปัจจัยทางภูมิศาสตร์และความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตายมีผลต่อการสร้างสรรค์อารยธรรมของชาวอียิปต์อย่างมาก ทำให้อารยธรรมอียิปต์มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนานและมีเอกลักษณ์เฉพาะที่ไม่เหมือนอารยธรรมอื่น จนทำให้ดินแดนต่างๆ โดยเฉพาะชาวยุโรป นำความรู้และวิทยาการต่างๆ ของชาวอียิปต์ไปใช้และพัฒนาสืบต่อมาถึงปัจจุบัน จึงถือว่าอารยธรรมอียิปต์และอารยธรรมเมโสโปเตเมียเป็นอู่อารยธรรมที่เป็นรากฐานสำคัญให้แก่อารยธรรมตะวันตกอย่างแท้จริง

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. ด้านความรู้ (K)

๑.๑. อธิบายลักษณะสำคัญของอารยธรรมอียิปต์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์อารยธรรมอียิปต์ได้ (K)

๑.๒. บอกคุณค่าและความสำคัญของมรดกทางอารยธรรมอียิปต์ได้ (K,A)

๑.๓. วิเคราะห์ อภิปราย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเจริญและอิทธิพลของอารยธรรมอียิปต์ที่มีต่อมนุษยชาติได้ (K,P)

๒. ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

๒.๑. ทักษะการสื่อสาร

๒.๒. ทักษะการคิด/กระบวนการคิดวิเคราะห์/กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

๒.๓. ทักษะการแก้ปัญหา/กระบวนการแก้ปัญหา

๒.๔. ทักษะชีวิต

๒.๕. ทักษะการใช้เทคโนโลยี/กระบวนการสืบค้น

๒.๖. กระบวนการทำงานกลุ่ม

๓. ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม (A)

๓.๑. มีวินัยและมีความซื่อสัตย์สุจริต

๓.๒. ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ รักการอ่าน และการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

๓.๓. มีจิตใจเปิดกว้าง เชื่อในเหตุผล เปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของตนเองได้ตามข้อมูลและหลักฐานใหม่ที่ได้รับ

แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง อารยธรรมอียิปต์

คำชี้แจง

๑. แบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๑๐ ข้อ ข้อละ ๑ คะแนน ใช้เวลาในการทดสอบ ๑๐ นาที
๒. เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวโดยทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ

๑. ลักษณะภูมิศาสตร์ทุกข้อต่อไปนี้มีส่วนในการสร้างสรรค์อียิปต์เป็นแหล่งอารยธรรมโบราณยกเว้นข้อใด
 - ก. ดินทะเลเหมาะกับการค้าขาย
 - ข. มีที่ราบเดลต้าปากน้ำที่อุดมสมบูรณ์
 - ค. มีที่ราบหุบเขาสูงชันเหมาะกับการตั้งถิ่นฐาน
 - ง. มีทะเลทรายกว้างขวางเป็นด่านป้องกันตัวจากศัตรู
๒. การทำมัมมี่แสดงถึงความจริงของความรู้และวิทยาการด้านใดของอียิปต์

ก. ความเชื่อ	ข. การแพทย์
ค. ประติมากรรม	ง. วิทยาการความรู้
๓. ข้อใดเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตายน้อยที่สุด

ก. หนังสือ“บันทึกผู้วายชนม์”	ข. เส้าโอเบลิสก์
ค. พีระมิด	ง. มัมมี่
๔. ข้อใดคือสาเหตุสำคัญที่ทำให้อารยธรรมอียิปต์มีความเป็นเอกภาพ
 - ก. มีการนับถือเทพเจ้าองค์เดียว
 - ข. เชื้อชาติเดียวกันทั้งหมดในอาณาจักร
 - ค. ยึดถืออารยธรรมเดิมตามคติความเชื่อบรรพบุรุษ
 - ง. มีสภาพภูมิศาสตร์ที่ป้องกันการรุกรานจากภายนอก

๕. ตัวอักษรที่ชาวอียิปต์พัฒนาขึ้นมาชื่อเรียกว่าอะไร
 - ก. อักษรละติน
 - ข. อักษรคูนิฟอร์ม
 - ค. อักษรอัลฟาเบต
 - ง. อักษรเฮียโรกลิฟิก
๖. ข้อใดต่อไปนี่ที่ไม่ใช่ผลงานของชาวอียิปต์
 - ก. กระจาดปาปิรุส
 - ข. วิหารอาบูซิมเบล
 - ค. การค้นพบแร่ทองคำ
 - ง. พบสูตรคำนวณหาพื้นที่วงกลม
๗. การสร้างพีระมิดสะท้อนความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมเรื่องใด
 - ก. คัมภีร์มรณะ
 - ข. คัมภีร์พันธสัญญาเดิม
 - ค. คัมภีร์พระเวท
 - ง. มหากายกิลกาเมช
๘. ข้อใดแสดงความสัมพันธ์ได้อย่างถูกต้อง
 - ก. รา = สุริยเทพ
 - ข. สฟิงค์ = คนเฝ้าสุสาน
 - ค. ฟาโรห์ = เทพเจ้าสูงสุด
 - ง. โอซิริส = ผู้นำโลกวิญญาณ
๙. ศิลปะวิทยาการและอารยธรรมอียิปต์เกิดขึ้นจากปัจจัยใดเป็นสำคัญ
 - ก. ความเชื่อเรื่องศาสนา
 - ข. ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า
 - ค. ความเชื่อเรื่องการฟื้นคืนชีพ
 - ง. ความเชื่อและความศรัทธาต่อฟาโรห์
๑๐. ข้อใดคือความเจริญสูงสุดของอารยธรรมอียิปต์
 - ก. การทำมัมมี่
 - ข. การสร้างพีระมิด
 - ค. อักษรภาพเฮียโรกลิฟิก
 - ง. การสร้างเมืองอเล็กซานเดรีย

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง อารยธรรมอียิปต์

รายวิชา ส ๓๐๑๐๕ อารยธรรมโลก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชื่อ - นามสกุล ชั้น เลขที่

คำชี้แจง

๑. อ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียดเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบโดยทำเครื่องหมาย X ลงในตัวเลือกที่ต้องการ
๒. ใช้เวลาในการทดสอบ ๑๐ นาที

ข้อที่	ก	ข	ค	ง
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				
๘				
๙				
๑๐				
สรุปคะแนน				
คะแนนเต็ม			คะแนนที่ได้	
รวม ๑๐ คะแนน				

เนื้อหาและกิจกรรม

เรื่องที่ ๒ อารยธรรมอียิปต์

อารยธรรมอียิปต์

๑. สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์

อารยธรรมลุ่มแม่น้ำไนล์ หรือ อารยธรรมอียิปต์โบราณ มีจุดกำเนิดอยู่ทางตอนเหนือของทวีปแอฟริกา บริเวณสองฝั่งแม่น้ำไนล์ที่มีลักษณะเป็นแนวยาว ตั้งแต่ปากแม่น้ำไนล์ซึ่งเป็นตอนปลายสุดของแม่น้ำไปจนถึงตอนเหนือของประเทศชูดานในปัจจุบัน ทำให้แบ่งลักษณะภูมิประเทศของกลุ่มน้ำไนล์แบ่งได้เป็น ๒ บริเวณ คือ

อียิปต์ล่าง (Lower Egypt) ตั้งอยู่ที่ราบบริเวณปากแม่น้ำไนล์ มีลักษณะเป็นรูปพัดหรือเดลตา ซึ่งอารยธรรมโบราณของอียิปต์เจริญขึ้นบริเวณนี้

อียิปต์บน (Upper Egypt) อยู่ในบริเวณที่แม่น้ำไนล์ไหลผ่านหุบเขาไปจนถึงต้นแม่น้ำตอนในทวีป ลักษณะเป็นที่ราบแคบๆ ขนาบด้วยหน้าผาและทะเลทราย

ภาพที่ ๑ แผนที่อารยธรรมอียิปต์

แหล่งที่มา : <https://baugchamp.wordpress.com/category>

ลักษณะเช่นนี้ทำให้ดินแดนลุ่มน้ำไนล์ได้รับความอุดมสมบูรณ์อยู่เสมอและถูกล้อมรอบด้วยทะเลทรายทำให้มีปราการทางธรรมชาติป้องกันศัตรูจากภายนอก ด้วยสภาพภูมิประเทศที่เป็นทะเลทรายและป้องกันการรุกรานจากชาติอื่นๆ โดยธรรมชาติ ชาวอียิปต์จึงอยู่อย่างสันโดษ สามารถพัฒนาอารยธรรมให้มีความต่อเนื่องและมั่นคงได้เป็นระยะเวลาอันยาวนาน มีอิทธิพลต่อความเจริญก้าวหน้าทางศิลปวิทยาการของโลกตะวันตกในสมัยต่อมา กลายเป็นอู่อารยธรรมของโลกตะวันตกคู่กับอารยธรรมเมโสโปเตเมีย ดังนั้นจึงมีคำกล่าวที่ว่า “Egypt is the gift of the Nile = อียิปต์เป็นของขวัญจากแม่น้ำไนล์”

๒. ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์อารยธรรมอียิปต์

อารยธรรมอียิปต์ได้ชื่อว่าเป็นของขวัญจากแม่น้ำไนล์ เนื่องจากลักษณะที่ตั้งของอียิปต์และสภาพภูมิศาสตร์มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการสร้างสรรค์อารยธรรมอียิปต์ นอกจากนี้แล้ว ระบบการปกครองตลอดจนภูมิปัญญาของชาวอียิปต์ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์อารยธรรมของอียิปต์

ภาพที่ ๒ ริมฝั่งแม่น้ำไนล์

แหล่งที่มา : <http://www.pantown.com/board/php?id=๓๖๙๕๓&area=๓&name=board๕&topic=๕๕&action=view>

๒.๑ สภาพภูมิศาสตร์ที่ตั้งของอารยธรรมอียิปต์

สภาพภูมิศาสตร์ของอียิปต์โดยทั่วไปมีลักษณะร้อนและแห้งแล้ง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตทะเลทรายซึ่งไม่เอื้อต่อการเพาะปลูก ยกเว้นบริเวณ ๒ ฝั่งแม่น้ำไนล์ที่มักมีน้ำท่วมขังเป็นประจำในช่วงฤดูฝน น้ำฝนและหิมะที่ละลายจากยอดเขาในเขตที่ราบสูงเอธิโอเปียจะไหลจากต้นแม่น้ำไนล์ และท่วมล้นสองฝั่งแม่น้ำตั้งแต่เดือนกันยายนของทุกปี ตะกอนและโคลนที่น้ำพัดพามาทับถมกลายเป็นปุ๋ยที่ดีสำหรับการเพาะปลูกบริเวณที่ลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ อียิปต์จึงได้รับความอุดมสมบูรณ์อยู่เสมอเพราะดินตะกอนทับถมกลายเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ตลอดสองฝั่ง แต่ลักษณะธรรมชาติดังกล่าวนี้ช่วยให้ชาวอียิปต์เพาะปลูกได้เพียงปีละครั้งเท่านั้น จึงต้องใช้ภูมิปัญญาแก้ไขข้อจำกัดของสภาพภูมิศาสตร์ด้วยการขุดคลองขนาดสั้นๆ เพื่อส่งน้ำเข้าไปในเขตทะเลทรายที่แห้งแล้งจนสามารถขยายพื้นที่ทำการเกษตรและทำการเพาะปลูกได้ปีละ ๒-๓ ครั้ง นอกจากนี้ผู้นำชาวอียิปต์โบราณยังใช้วิธีคำนวณจัดแบ่งที่ดินที่สามารถเพาะปลูกได้ให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง กล่าวได้ว่าการทำชลประทานและระบบจัดสรรที่ดินช่วยให้ชาวอียิปต์ตั้งถิ่นฐาน อยู่ในดินแดนที่แห้งแล้งได้ต่อเนื่องนานถึง ๖๐๐๐ ปี โดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปแสวงหาที่ทำกินใหม่เหมือนชนชาติอื่น

ความได้เปรียบทางธรรมชาติ เนื่องจากประเทศอียิปต์เป็นดินแดนที่ล้อมรอบด้วยทะเลทรายกว้างใหญ่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่เชื่อมต่อกับทะเลทรายซาฮาราทางด้านตะวันตก ทำให้มีปราการธรรมชาติในการป้องกันศัตรูจากภายนอก ประกอบกับแม่น้ำไนล์มีความยาวมากที่สุดในโลกและใช้เป็นเส้นทางเดินทัพที่สำคัญ จึงยากต่อการรุกรานและโจมตีจากข้าศึกภายนอก ซึ่งชาวอียิปต์สามารถหลบหนีจากการรุกรานและย้ายไปเตรียมการรับมือข้าศึกทางพื้นที่ตอนในได้ นอกจากนี้แม่น้ำไนล์ยังเป็นเขตอุดมสมบูรณ์ที่จำกัดอยู่ตามบริเวณสองฟากฝั่ง ทำให้คนอาศัยอยู่เฉพาะบริเวณนี้เอื้อให้การปกครองทำได้โดยง่าย โดยอาศัยการควบคุมการเดินทางเรือในแม่น้ำไนล์ ผู้ปกครองสามารถคุมการเคลื่อนไหวของคนและการค้าเจริญ และการที่ปากแม่น้ำไนล์ไหลออกทางทะเลเมดิเตอร์เรเนียนทำให้การขนส่งสินค้าทำได้สะดวก ทำให้เมืองเล็กซานเดรียเป็นศูนย์กลางการค้าและเมืองที่สำคัญของอียิปต์

ดังนั้นจากลักษณะที่ตั้งของอียิปต์ที่ถูกปิดล้อมด้วยพรมแดนธรรมชาติที่สำคัญ คือทะเลเมดิเตอร์เรเนียน แม่น้ำไนล์ และทะเลทรายจึงช่วยป้องกันการรุกรานจากภายนอก กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่รวมดินแดนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่งผลให้การค้าเจริญ เกิดการสร้างสรรคอารยธรรมและวิทยาการต่างๆ ทำให้ชาวอียิปต์สามารถพัฒนาและหล่อหลอมอารยธรรมได้ต่อเนื่องยาวนานและมีเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นของตนเอง

ภาพที่ ๓ อารยธรรมอียิปต์

แหล่งที่มา : <http://alizah.co/map-of-ancient-egypt/>

๒.๒ ทรัพยากรธรรมชาติ

แม้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ของอียิปต์จะเป็นทะเลทรายที่แห้งแล้ง แต่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำไนล์ก็ประกอบด้วยหินแกรนิตและหินทราย ซึ่งเป็นวัสดุสำคัญที่ชาวอียิปต์ใช้ในการก่อสร้างและพัฒนาความเจริญรุ่งเรืองทางด้านสถาปัตยกรรม วัสดุเหล่านี้มีความคงทนแข็งแรงและช่วยรักษามรดกทางด้านอารยธรรมของอียิปต์ให้ปรากฏแก่ชาวโลกมาจนกระทั่งทุกวันนี้ นอกจากนี้ ต้นอ้อโดยเฉพาะปาปิรุส ซึ่งขึ้นชุกชุมบริเวณสองฝั่งแม่น้ำไนล์ก็กลายเป็นวัสดุธรรมชาติสำคัญที่ชาวอียิปต์ใช้ทำกระดาษ เรียกว่า กระดาษปาปิรุส ทำให้เกิดความก้าวหน้าในการบันทึกและสร้างผลงานด้านวรรณกรรม

๒.๓ ภูมิปัญญาของชาวอียิปต์

ชาวอียิปต์เป็นชนชาติที่มีความสามารถในการคิดค้นเทคโนโลยีและวิทยาการความเจริญด้านต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาการดำรงชีวิต ความเชื่อทางศาสนาและการสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่จักรวรรดิอียิปต์ เช่น ความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรขาคณิต และฟิสิกส์ ได้ส่งเสริมความเจริญในด้านการก่อสร้างและสถาปัตยกรรม ความรู้ด้านดาราศาสตร์ช่วยให้ชาวอียิปต์ประดิษฐ์ปฏิทินรุ่นแรกของโลก ความสามารถในการประดิษฐ์อักษรภาพที่เรียกว่า “อักษรรอโรกลิฟิก” (Hieroglyphic) ทำให้เกิดการบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาและฟาโรห์ และความเจริญทางการแพทย์ก็ทำให้ชาวอียิปต์สามารถคิดค้นวิธีผ่าตัดเพื่อรักษาผู้ป่วย ตลอดจนใช้น้ำยารักษาศพไม่ให้เน่าเปื่อยในการทำมัมมี่ ความเจริญทางวิทยาการและภูมิปัญญาเหล่านี้ทำให้สังคมอียิปต์เจริญรุ่งเรืองต่อเนื่องหลายพันปี สามารถหล่อหลอมอารยธรรมของตนให้ก้าวหน้าและเป็นรากฐานของอารยธรรมตะวันตกในเวลาต่อมา

ภาพที่ ๔ มัมมี่

แหล่งที่มา : https://www.baanjomyut.com/library_๒/origin_of_civilization/๐๒.html

๒.๔ ระบบการปกครอง

จักรวรรดิอียิปต์มีระบอบการปกครองที่มั่นคง ชาวอียิปต์ยอมรับอำนาจและเคารพนับถือฟาโรห์หรือกษัตริย์ของตนประดุจเทพเจ้าองค์หนึ่ง ดังนั้นฟาโรห์จึงมีอำนาจเด็ดขาดในการปกครองและบริหารประเทศ ทั้งด้านการเมืองและศาสนา โดยมีขุนนางเป็นผู้ช่วยในด้านการปกครอง และมีพระเป็นผู้ช่วยด้านศาสนา การที่ฟาโรห์มีอำนาจเด็ดขาดสูงสุดทำให้อียิปต์พัฒนาอารยธรรมของตนได้ต่อเนื่อง เพราะฟาโรห์สามารถสร้างสรรค์และพัฒนาความเจริญตามนโยบายของตนได้เต็มที่ เช่น การพัฒนาพื้นที่การเกษตรในเขตทะเลทรายที่แห้งแล้งด้วยการคิดค้นระบบชลประทาน การสร้างพีระมิดหรือสุสานขนาดใหญ่ไว้เพื่อเก็บรักษาพระศพของฟาโรห์ตามความเชื่อทางศาสนาของชาวอียิปต์เรื่องโลกหลังความตายและการมีวิญญาณเป็นอมตะ และการคิดค้นปฏิทินเพื่อกำหนดฤดูกาลสำหรับการเก็บเกี่ยว

ภาพที่ ๕ ภาพวาดเกี่ยวกับฟาโรห์ในพีระมิด

แหล่งที่มา : <http://www.metricsyst.wordpress.com/๒๐๑๓/๐๑/๓๑/อารยธรรมอียิปต์-๒/>

๒.๕ ศาสนา

ศาสนามีอิทธิพลสำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการสร้างสรรค์อารยธรรมอียิปต์ ความเชื่อทางศาสนาของชาวอียิปต์ผูกพันกับธรรมชาติและสภาพภูมิศาสตร์ จะเห็นได้ว่าชาวอียิปต์นับถือเทพเจ้าหลายองค์ทั้งที่เป็นสรรพสิ่งตามธรรมชาติและวิญญาณของอดีตฟาโรห์ โดยบูชาสัตว์ต่างๆ เช่น แมว สุนัข หมาใน วัว เหยี่ยว แกะ ฯลฯ เพราะเชื่อว่าสัตว์เหล่านั้นเป็นที่สถิตของเทพซึ่งพิทักษ์มนุษย์ แต่เทพเจ้าที่เชื่อว่ามีอำนาจปกครองจักรวาลคือ เร หรือ รา (Re or Ra) ซึ่งเป็นเทพแห่งดวงอาทิตย์และเป็นหัวหน้าแห่งเทพเจ้าทั้งปวง เทพโอซิริส (Osiris) ซึ่งเป็นเทพแห่งแม่น้ำไนล์

ผู้บันทาลความอุดมสมบูรณ์ให้แก่อียิปต์และเป็นผู้พิทักษ์ดวงวิญญาณหลังความตาย และไอซิส ซึ่งเป็นเทพีผู้สร้างและชุบชีวิตคนตายและยังเป็นชายาของเทพโอริซิสอีกด้วย ชาวอียิปต์นับถือฟาโรห์ของตนเสมือนเทพเจ้าองค์หนึ่ง และเชื่อว่าวิญญาณเป็นอมตะ จึงสร้างสุสานขนาดใหญ่หรือพีระมิดสำหรับเก็บรักษาร่างกายที่ทำให้ไม่เน่าเปื่อยด้วยวิธีการมัมมี่ เพื่อรอวันที่วิญญาณจะกลับมาเข้าร่างและฟื้นคืนชีพอีกครั้ง

ความเชื่อทางศาสนายังทำให้เกิดการบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อ และพิธีกรรมตามสถานที่ต่างๆ ที่สำคัญได้แก่ คัมภีร์ของผู้ตายหรือคัมภีร์มรณะ (Book of The Dead) ซึ่งอธิบายผลงานและคุณความดีในอดีตของดวงวิญญาณที่รอรับการตัดสินของเทพโอริซิส บันทึกเหล่านี้ช่วยให้เข้าใจถึงวิถีชีวิตชาวอียิปต์และพัฒนาการของอารยธรรมด้านต่างๆ ความเจริญด้านวิทยาการที่ชาวอียิปต์ส่งสมความเจริญให้แก่ชาวโลกหลายแขนง ที่สำคัญได้แก่ ความเจริญด้านดาราศาสตร์ คณิตศาสตร์ การแพทย์ และอักษรศาสตร์

ภาพที่ ๖ ดวงตาของเทพฮอรัส

แหล่งที่มา : [http://www.ancient-egypt.co.uk/luxor_museum/pages/thutmose%20iii%20\(menkheperre\)%20.htm](http://www.ancient-egypt.co.uk/luxor_museum/pages/thutmose%20iii%20(menkheperre)%20.htm)

๓. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์

อารยธรรมอียิปต์เริ่มขึ้นเมื่อประมาณ ๓๕๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช หรือ ๕๕๐๐ ปีมาแล้ว ในบริเวณลุ่มแม่น้ำไนล์ ทางตอนเหนือของทวีปแอฟริกา เป็นอารยธรรมที่มีความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่างๆ อย่างมากและมีพัฒนาการสืบเนื่องต่อมาอีกหลายพันปี

๓.๑ อียิปต์ก่อนประวัติศาสตร์

ลักษณะชุมชนดั้งเดิมเป็นพวกเร่ร่อน ต่อมาได้พัฒนาขึ้นตามลำดับ จนเกิดชนชั้นปกครองสังคม ขยายตัวเป็นรัฐเล็ก ๆ เรียกว่า “โมนิส” มีสัญลักษณ์ เช่น สุนัข เหยี่ยว แมงป่อง ฯลฯ ราชาวงศ์แรกที่สามารถรวมอียิปต์เป็นอาณาจักรคือ กษัตริย์เมนิส (Menes ๓๐๐๐ B.C.) ถือเป็นฟาโรห์องค์แรก มีศูนย์กลางที่เมมฟิส

๓.๒ อียิปต์สมัยประวัติศาสตร์

ชาวอียิปต์สามารถประดิษฐ์อักษรภาพเรียกว่า “เฮียโรกลีฟิค” (hieroglyphic) โดยแกะสลักตามฝาผนังและสุสานฟาโรห์ ต่อมาจึงพัฒนาการเขียนลงในกระดาษ “ปาปิรุส” เรียกว่า สมัยอาณาจักรอียิปต์ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ๓ ช่วง ได้แก่

๓.๒.๑ สมัยอาณาจักร เก่า

มีความเจริญในช่วงประมาณปี ๒,๗๐๐ – ๒,๒๐๐ ก่อนคริสต์ศักราช เป็นสมัยที่อียิปต์มีความเจริญก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์และศิลปกรรม มีการก่อสร้างพีระมิดซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของอารยธรรมอียิปต์

๓.๒.๒ สมัยอาณาจักร กลาง

ฟาโรห์มีอำนาจปกครองอยู่ในช่วงราวปี ๒๐๕๐ – ๑๖๕๒ ก่อนคริสต์ศักราช ในสมัยนี้อียิปต์มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านการทหารและกฎหมายมากโดยเฉพาะด้านการชลประทาน จึงได้รับการยกย่องว่าเป็นยุคทองของอียิปต์ อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายสมัยเกิดความวุ่นวายภายในประเทศ จนต่างชาติเข้ามารุกรานและปกครองอียิปต์ เพราะสมัยปลายราชวงศ์ได้มีการพยายามเปลี่ยนความเชื่อจากการบูชาเทพเจ้าหลายพระองค์ ให้เหลือเพียงพระองค์เดียว ได้แก่ สุริยเทพ Aton หรือ อะตัน ซึ่งฟาโรห์เท่านั้นจะมีสิทธิ์ส่วนประชาชนทั่วไปให้บูชาฟาโรห์แทน นี่เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ชนชาติขาดความเข้มแข็ง

๓.๒.๓ สมัยอาณาจักร ใหม่

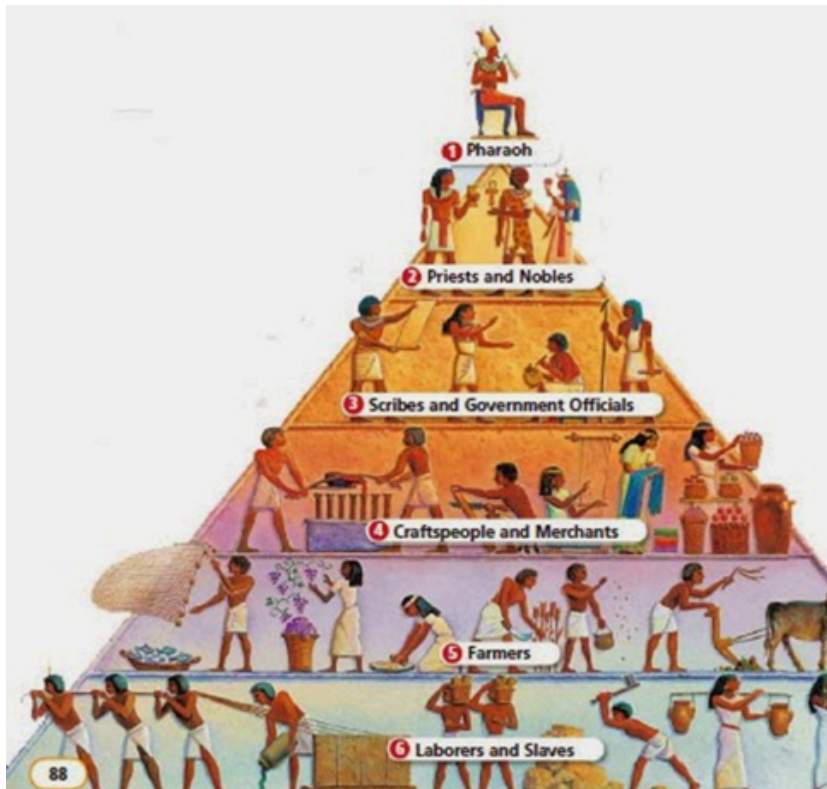
ชาวอียิปต์สามารถขับไล่ชาวต่างชาติ และกลับมาปกครองดินแดนของตนอีกครั้งหนึ่ง ในช่วงประมาณปี ๑๕๖๗ – ๑๐๘๕ ก่อนคริสต์ศักราช สมัยนี้ฟาโรห์มีอำนาจเด็ดขาดในการปกครองและขยายอาณาเขตเหนือดินแดนใกล้เคียงจนเป็นจักรวรรดิ จากนั้นจักรวรรดิอียิปต์เริ่มเสื่อมอำนาจตั้งแต่ประมาณปี ๑,๑๐๐ ก่อนคริสต์ศักราช ในสมัยนี้ชาวต่างชาติ เช่น พวกอัสซีเรียนและพวกเปอร์เซียจากเอเชีย รวมทั้งชนชาติในแอฟริกาได้เข้ามายึดครองราชวงศ์ บโตเลมีเป็นราชวงศ์สุดท้ายที่ปกครองอียิปต์ ฟาโรห์องค์สุดท้ายคือ พระนางคลีโอพัตรา หลังจากนั้นอียิปต์ตกอยู่ภายใต้การปกครองของจักรวรรดิโรมันจนกระทั่งเสื่อมสลายในที่สุด

ภายหลังอียิปต์เปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม ดังนั้นอียิปต์ในสมัยหลังจึงไม่อาจรวมอยู่ในกลุ่มของโลกตะวันตกได้อีกต่อไป เพราะความสัมพันธ์ทางศาสนา การเมือง ศิลปวัฒนธรรม และเศรษฐกิจของอียิปต์มีความใกล้ชิดกับกลุ่มประเทศอิสลามทางตะวันออกมากกว่า

ภาพที่ ๗ ฟาโรห์ตุตันคาเมน

แหล่งที่มา : <https://theunredacted.com/tutankhamun-curse-of-the-mummy/>

ภาพที่ ๘ โครงสร้างทางสังคมของอียิปต์

แหล่งที่มา : <http://karnnoonngam.blogspot.com/๒๐๑๗/๐๕/blog-post.html>

๔. ความเจริญด้านวิทยาการและมรดกสำคัญทางอารยธรรมอียิปต์

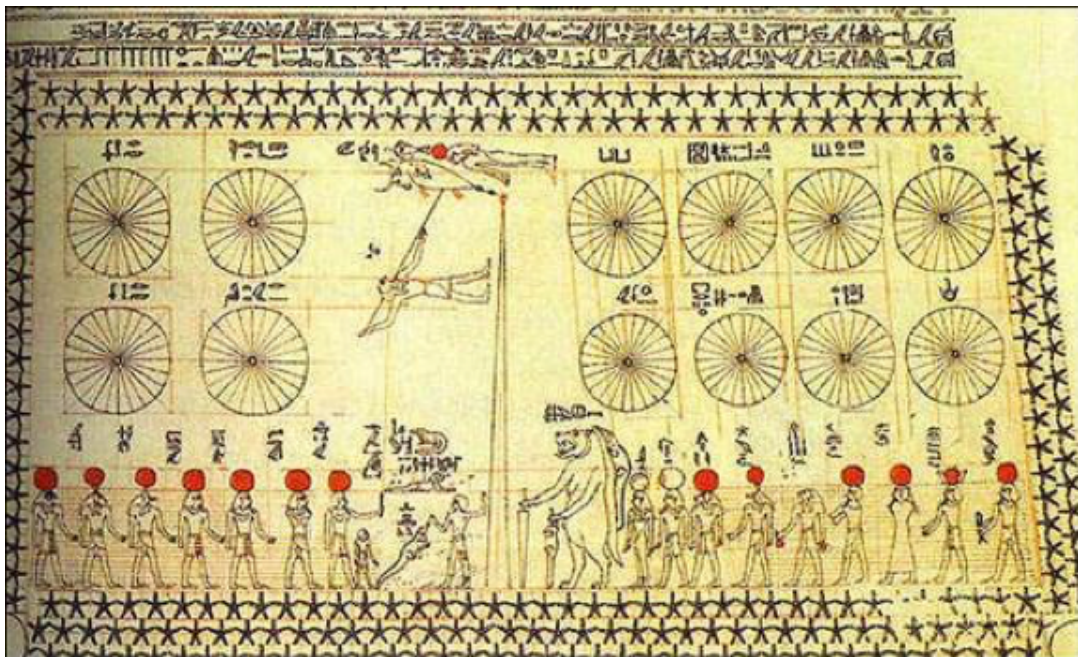
๔.๑ ด้านดาราศาสตร์

เกิดจากการสังเกตปรากฏการณ์ที่น้ำในแม่น้ำไนล์หลากท่วมล้นตลิ่ง เมื่อน้ำลดแล้วพื้นดินก็มีความเหมาะสมที่จะเพาะปลูก หลังจากชาวนาเก็บเกี่ยวพืชผลแล้วน้ำในแม่น้ำไนล์ก็กลับมาท่วมอีก หมุนเวียนเช่นนี้ตลอดไป ชาวอียิปต์ได้นำความรู้จากประสบการณ์ดังกล่าวไปคำนวณปฏิทิน นับรวมเป็น ๑ ปี มี ๑๒ เดือน ในรอบ ๑ ปียังแบ่งเป็น ๓ ฤดูที่กำหนดตามวิธีการประกอบอาชีพ คือ ฤดูน้ำท่วม ฤดูไถหว่าน และฤดูเก็บเกี่ยว

๔.๒ ด้านคณิตศาสตร์

อียิปต์เป็นชาติแรกที่ใช้ความรู้ทางเรขาคณิตในการวัดที่ดินและพบสูตรคำนวณหาพื้นที่วงกลม (Pi , R) และกำหนดค่าของ $Pi = ๓.๑๔$ โดยเฉพาะการคำนวณขึ้นพื้นฐาน ได้แก่ การบวก ลบ และหาร และการคำนวณพื้นที่วงกลม สี่เหลี่ยม และสามเหลี่ยม ความรู้ ดังกล่าวเป็นฐานของวิชาฟิสิกส์ ซึ่งชาวอียิปต์ใช้คำนวณในการก่อสร้างพีระมิด วิหาร เสาหินขนาดใหญ่ ฯลฯ

ภาพที่ ๔ ความรู้ด้านคณิตศาสตร์ของชาวอียิปต์
แหล่งที่มา : <https://baugchamp.wordpress.com/category/>

๔.๓ ด้านการแพทย์

การแพทย์มีความก้าวหน้ามาก เอกสารที่บันทึกเมื่อ ๑๗๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช ระบุว่าอียิปต์มีผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์หลายสาขา เช่น ทันตแพทย์ ศัลยแพทย์ และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกระเพาะอาหาร ในสมัยนี้แพทย์อียิปต์สามารถผ่าตัดคนไข้แบบง่ายๆ ได้แล้ว นอกจากนี้ยังคิดค้นวิธีปรุงยารักษาโรคได้เป็นจำนวนมาก โดยรวบรวมเป็นตำราซึ่งต่อมาถูกนำไปใช้กันอย่างแพร่หลายในทวีปยุโรป

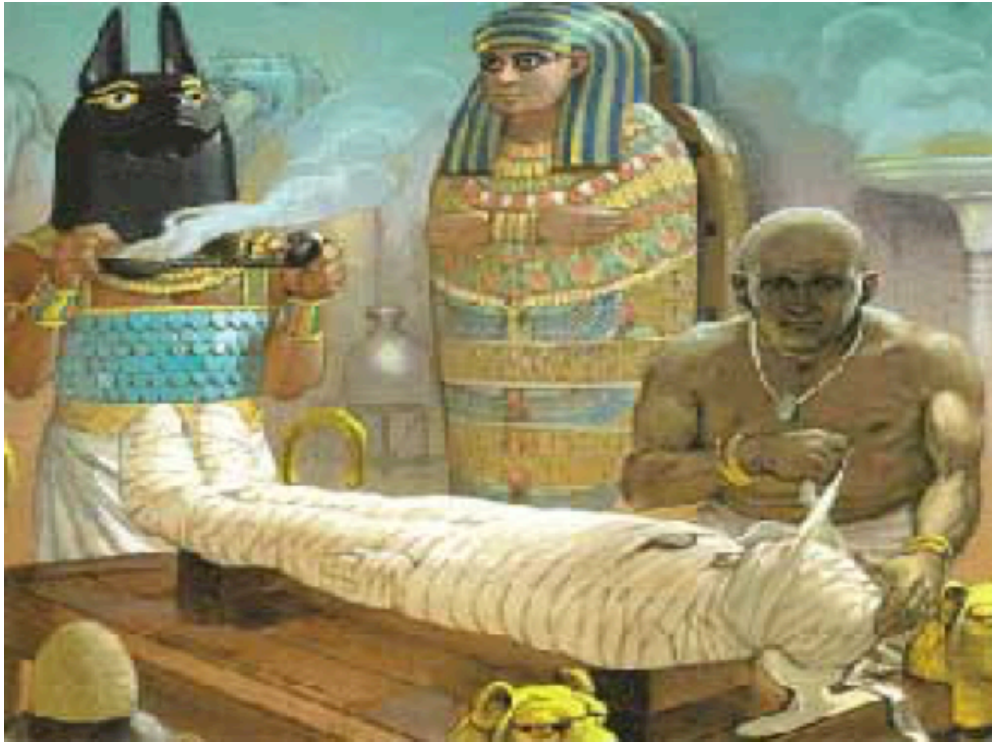
ชาวอียิปต์โบราณมีความรู้ในวิชาการแพทย์ ดังต่อไปนี้

- **การทำมัมมี่** พบวิธีรักษาร่างกายไม่ให้เน่าเปื่อยโดยทำเป็นมัมมี่
- **ศัลยกรรม** แพทย์อียิปต์โบราณชำนาญการผ่าตัดกระดูก รู้จักใช้น้ำเกลือล้างแผลป้องกันการอักเสบ และใช้น้ำต่างรักษาแผลให้หายเร็ว
- **ทันตกรรม** ทันตแพทย์อียิปต์โบราณรู้จักใช้ฟันปลอมทำด้วยทองและสามารถอุดฟันได้
- **ระบบหมุนเวียนของโลหิต** แพทย์อียิปต์โบราณค้นพบว่าหัวใจเป็นศูนย์กลางของระบบหมุนเวียนโลหิตในร่างกาย

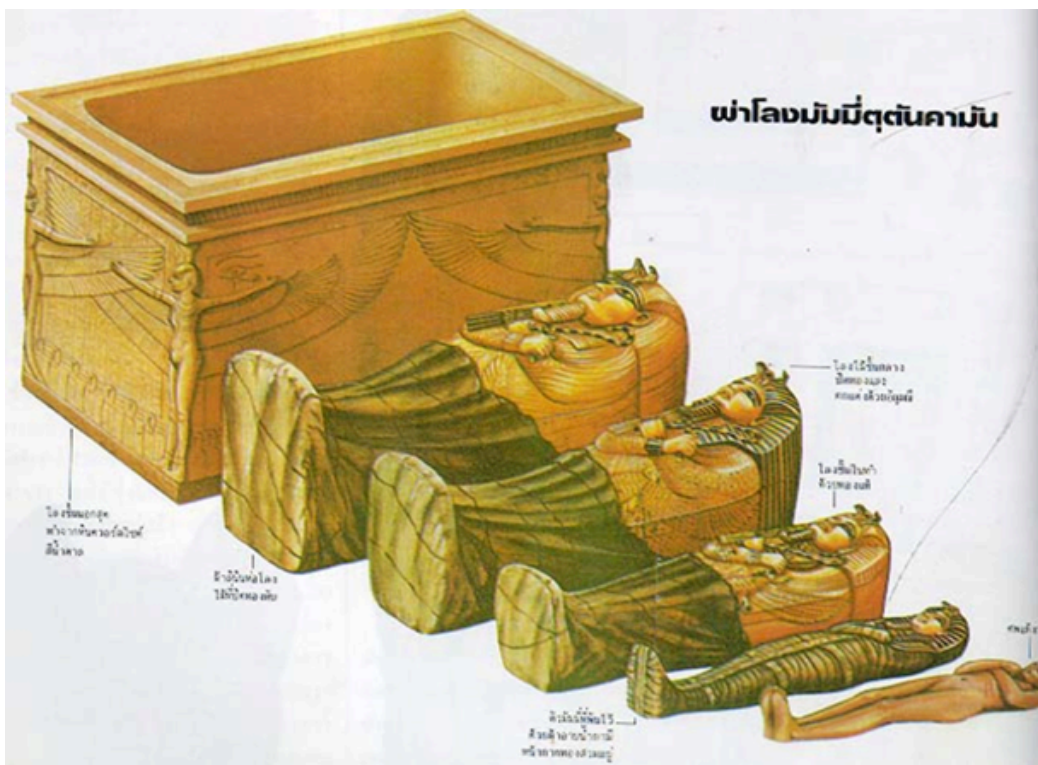

ภาพที่ ๑๐ มัมมี่ฟาโรห์ตุตันคาเมน

แหล่งที่มา : <http://oknation.nationtv.tv/blog/EdHistory/๒๐๑๓/๑๐/๑๘/entry-๕>

ภาพที่ ๑๑ การทำมัมมี่รักษาสภาพศพไม่ให้เน่าเปื่อย
แหล่งที่มา : <http://epicegypt.blogspot.com/p/blog-page.html>

ภาพที่ ๑๒ โลงศพตุตันคาเมน
แหล่งที่มา : <http://www.thaigoodview.com/node/๑๓๐๘๗๑?page=๐,๐>

๔.๔ ด้านอักษรศาสตร์

อักษรภาพเฮียโรกลิฟิก เป็นอักษรรุ่นแรกที่อียิปต์ประดิษฐ์ขึ้นเมื่อประมาณปี ๓๑๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช เป็นอักษรภาพแสดงลักษณะต่างๆ ต่อมามีการพัฒนาตัวอักษรเป็นแบบพยัญชนะเฮียโรกริฟิกแปลว่า “อักษรหรือหรือรอยสลักอันศักดิ์สิทธิ์” ที่เรียกเช่นนี้เพราะพระเป็นผู้เริ่มใช้อักษรเหล่านี้และใช้บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนา ในระยะแรกชาวอียิปต์จารึกเรื่องราวด้วยการแกะสลักอักษรไว้ตามกำแพงและผนังของสิ่งก่อสร้าง เช่น วิหารและพีระมิด ต่อมาค้นพบวิธีทำกระดาษจากต้นปาปิรุส อียิปต์เป็นชาติแรกที่คิดทำกระดาษขึ้นใช้ กระดาษดังกล่าวทำจากต้นปาปิรุส ซึ่งมีมากมายตามริมฝั่งแม่น้ำไนล์ คำว่า paper ในภาษาอังกฤษปัจจุบันมีรากฐานมาจากคำ Papyrus เครื่องเขียนใช้กันอ้อ ส่วนหมึกใช้ยางไม้ผสมขี้เถ้า โดยจะบันทึกเรื่องราวของฟาโรห์ ศาสนา และความรู้ทางการแพทย์และดาราศาสตร์ เป็นต้น ทำให้มีการบันทึกแพร่หลายมากขึ้น ความก้าวหน้าทางอักษรศาสตร์จึงเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ทำให้มนุษยชาติทราบถึงความเจริญและความต่อเนื่องของอารยธรรมอียิปต์

ภาพที่ ๑๓ อักษรภาพเฮียโรกลิฟิก

แหล่งที่มา : <http://jingkajokbangbon.wixsite.com/jingjok/contact>

ภาพที่ ๑๔ อักษรภาพเฮียโรกลิฟิก

แหล่งที่มา : [http://www.ancient-egypt.co.uk/luxor_museum/pages/thutmose%๒๐iii%๒๐\(menkheperra\)%๒๐๓.htm](http://www.ancient-egypt.co.uk/luxor_museum/pages/thutmose%๒๐iii%๒๐(menkheperra)%๒๐๓.htm)

๔.๕ ด้านวรรณกรรม

งานวรรณกรรมเป็นร้อยแก้วเป็นส่วนใหญ่ วรรณกรรมที่สำคัญของอียิปต์โบราณส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมทางศาสนา มักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเทพเจ้า นิทานพื้นเมือง ภาษิต และพงศาวดาร ผลงานด้านศาสนาที่สำคัญที่สุดคือ คัมภีร์มรณะ (Book of the Dead) สารสำคัญเกี่ยวกับหลักฐานแสดงคุณงามความดี และความประพฤติถูกทำนองคลองธรรมของผู้ตายระหว่างมีชีวิตอยู่

ภาพที่ ๑๕ Book of the Dead

แหล่งที่มา : <http://www.ancient-egypt.co.uk/index.htm>

๔.๖ ด้านสถาปัตยกรรม

ผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปวัฒนธรรมของชาวอียิปต์โบราณ สะท้อนถึงความผูกพันและความเชื่อทางศาสนา ในขณะที่การแสดงความคิดเห็นทางด้านปรัชญากลับไม่ได้รับความสนใจมากนักและประการสำคัญ คือ เป็นการสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อชนชั้นสูง โดยใช้แรงงานของชนชั้นต่ำในสังคม

ชาวอียิปต์โบราณได้รับการยกย่องเป็นสถาปนิกชั้นยอดของโลก สิ่งก่อสร้างที่มีชื่อเสียงยิ่งของอียิปต์ ได้แก่ พีระมิด สิ่งมหัศจรรย์ของโลกยุคโบราณ นอกจากนี้ยังสถาปัตยกรรมที่มีชื่อเสียงของอียิปต์ ได้แก่ วิหารคาร์นัค วิหารลักซอร์ วิหารอาบูซิมเบล และหุบผากษัตริย์ เป็นต้น

พีระมิด ชาวอียิปต์โบราณมีความสามารถอย่างสูงในการสร้างพีระมิดสุสานที่รักษาร่างของฟาโรห์ที่สิ้นชีวิตไปแล้ว พีระมิดที่ใหญ่ที่สุดคือพีระมิดของพระเจ้าคีออปต์ (Cheops) ที่เมืองกิซ่า (Gizeh) แสดงถึงความก้าวหน้าในเทคนิคการก่อสร้างความรู้ทางเรขาคณิต เทคนิคการใช้เลื่อยสักริดตัดหินเป็นก้อนใหญ่ๆ และการเคลื่อนย้ายหินหนักมาเรียงต่อกันอย่างสนิท พีระมิดสร้างขึ้นด้วยจุดประสงค์ทางศาสนาและอำนาจทางการเมือง ปกครอง ด้วยความเชื่อทางศาสนา ฟาโรห์ของอียิปต์จึงสร้างพีระมิดสำหรับหรับตนเอง สันนิษฐานว่า พีระมิดรุ่นแรกๆ สร้างขึ้นราวปี ๒๗๗๐ ก่อนคริสต์ศักราช พีระมิดขั้นบันไดแห่งซัคคาราเป็นพีระมิดแห่งแรกของอียิปต์สร้างเป็นขั้นบันได ก่อนจะพัฒนามาเป็นพีระมิดแบบสามเหลี่ยมด้านเท่า ความยิ่งใหญ่ของพีระมิดสะท้อนถึงอำนาจของฟาโรห์ ความสามารถในการออกแบบและก่อสร้างของชาวอียิปต์

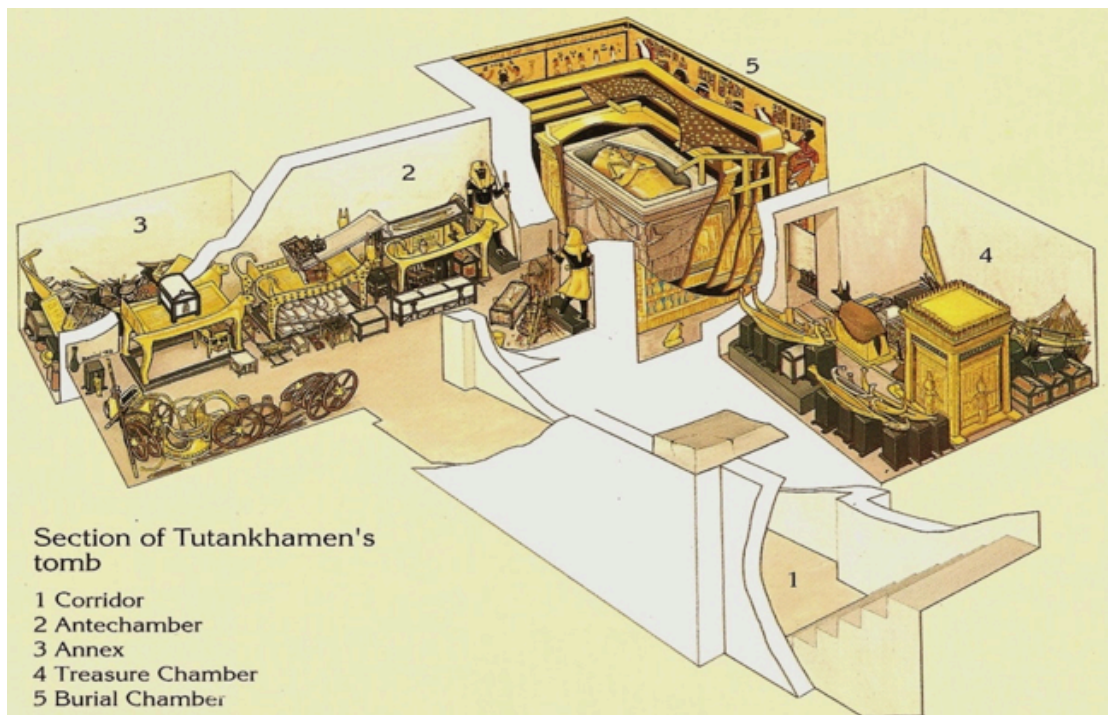
ภาพที่ ๑๖ พีระมิดขั้นบันไดเมืองซัคคาร่า

แหล่งที่มา : <http://www.oceansmile.com/Egypt/Sakkara.htm>

ภาพที่ ๑๗ พีระมิดและสฟิงค์

แหล่งที่มา : https://www.baanjommyut.com/library_๒/origin_of_civilization/๐๒.html

ภาพที่ ๑๘ ภายในพีระมิดตุตันคาเมน

แหล่งที่มา : <http://karnnoonngam.blogspot.com/๒๐๑๗/๐๕/blog-post.html>

วิหารอาบูซิมเบล อียิปต์ยังสร้างวิหารจำนวนมาก เพื่อบูชาเทพเจ้าแต่ละองค์และเทพประจำท้องถิ่นภายในวิหารมักจะประดับด้วยเสาหินขนาดใหญ่ซึ่งแกะสลักลอยตัวอย่างงดงาม วิหารที่สำคัญและยิ่งใหญ่ของอียิปต์ เช่น วิหารแห่งเมืองคาร์นัค (Karnak) และวิหารแห่งเมืองลักซอร์ (Luxor) และมหาวิหารอาบูซิมเบล (ABU SIMBEL) ประกอบด้วยวิหารของฟาโรห์รามเซสที่ ๒ และวิหารของพระนางเนเฟอร์ตารี ซึ่งเป็นมเหสีของพระองค์ วิหารอาบูซิมเบลนี้งดงามและยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงก้องโลกแม้วิหารมีขนาดใหญ่ แต่ก็ถูกทรายจากทะเลทรายพัดมากลบที่ละเล็กละน้อยตลอดระยะเวลาพันๆ ปีจนมืด จนกระทั่งฝรั่งนักท่องเที่ยวชาวสวิสมาค้นพบเข้าเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๑๓ เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๔ อียิปต์สร้างเขื่อนกั้นน้ำอัสวานทำให้น้ำในทะเลสาบนัสเซอร์สูงขึ้น จะทำให้วิหาร ๑๗ แห่งจมลงอยู่ใต้น้ำ องค์การยูเนสโกต้องมาช่วยยกย้ายให้พ้นน้ำ วิหารอาบูซิมเบลแห่งนี้จึงถูกยกสูงจากพื้นดิน ๖๕ เมตร ใช้เวลาทั้งสิ้น ๔ ปี เสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ๔๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยจ้างคณะวิศวกรและคนงานออกแบบตัดวิหารออกเป็น ๑,๐๕๐ ส่วน แล้วยกขึ้นไปประกอบกันใหม่สูงจากระดับเดิมถึง ๒๑๕ ฟุต โดยสร้างภูเขาเทียมรูปโดมด้วยคอนกรีตเสริมใยเหล็กให้เหมือนเดิมทุกประการ แล้วเอาชิ้นส่วนที่ตัดมาประกอบเข้าทั้งภายนอกและภายใน

ภาพที่ ๑๙ วิหารอาบูซิมเบล

แหล่งที่มา : <http://www.oceansmile.com/Egypt/Abusimbel.htm>

๔.๗ ด้านประติมากรรม

ชาวอียิปต์สร้างผลงานประติมากรรมไว้มากมาย ทั้งที่เป็นรูปปั้นและภาพสลัก ส่วนใหญ่ประดับอยู่ในพีระมิดและวิหารที่พบในพีระมิดมักเป็นรูปปั้นของฟาโรห์และมเหสี ภาพสลักที่แสดงถึงเรื่องราวต่างๆ และวิถีชีวิตของชาวอียิปต์ ส่วนในวิหารมักเป็นรูปปั้นสัญลักษณ์ของเทพและสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือ และภาพสลักที่แสดงเรื่องราวและเหตุการณ์ มีลักษณะเรียบง่าย ใหญ่โต แข็งแรงถาวร และสง่างาม

ภาพที่ ๒๐ งานประติมากรรมของชาวอียิปต์

แหล่งที่มา : http://worldrecordhistory.blogspot.com/p/blog-page_๘.html

งานประติมากรรมเป็นงานแกะสลักหินรูปเทพพระเจ้าและฟาโรห์ มีลักษณะกิริยาท่าทางและใบหน้าที่แสดงความรู้สึกเหมือนมนุษย์จริงๆ และรูปประติมากรรมที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคือ สฟิงค์ หน้าเป็นมนุษย์ ตัวเป็นสิงโตหมอบหน้าพีระมิด เพื่อทำหน้าที่ในการเฝ้าสุสาน หรือ พีระมิดของฟาโรห์ ประติมากรรมที่มีชื่อเสียงด้านความงามได้แก่ ภาพหินสลักหัวสฟิงค์ฟาโรห์คาฟราและพระเศียรของพระนางเนเฟอร์ติติ

ภาพที่ ๒๑ รูปปั้นสฟิงค์

แหล่งที่มา : https://egpviagens.com.br/tour/?attachment_id=๓๐๗๙

๔.๘ ด้านจิตรกรรม

ชาวอียิปต์มีผลงานด้านจิตรกรรมจำนวนมาก มักพบในพีระมิดและสุสานต่างๆ ตามผนังด้านในของพีระมิดที่พื้นห้องและบนเพดาน เต็มไปด้วยภาพเขียนระบายสีสวยงามเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับผู้ตายสมัยที่ยังมีชีวิตอยู่ ภาพวาดของชาวอียิปต์ส่วนใหญ่มีสีสันสดใส มีทั้งภาพสัญลักษณ์ของเทพเจ้าที่ชาวอียิปต์นับถือ พระราชกรณียกิจของฟาโรห์ และสมาชิกในราชวงศ์ ภาพบุคคลทั่วไปและภาพที่สะท้อนวิถีชีวิตของชาวอียิปต์ เช่น การเกษตรกรรม ภาพเหล่านี้ นอกจากแสดงให้เห็นถึงความสามารถในด้านจิตรกรรมและยังเป็นหลักฐานสำคัญและมีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์อีกด้วย นอกจากนี้ยังปรากฏบนเครื่องใช้ หรือวาดบนแผ่นกระดาษปาปิรุส เป็นภาพเขียนตัวแบนสองมิติ ไม่มีส่วนลึก ระยะใกล้ ระยะไกล แต่อย่างไรก็ดี สะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอียิปต์โบราณ ความเชื่อทางศาสนาและภารกิจของฟาโรห์

ภาพที่ ๒๒ ภาพจิตรกรรมฝาผนังในสุสาน

แหล่งที่มา : http://www.teachinghistory100.org/objects/ancient_egyptian_funeral_procession

๔.๙ ด้านเศรษฐกิจ

ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจทำให้จักรวรรดิอียิปต์มั่นคงก้าวหน้าต่อเนื่องเป็นเวลาหลายพันปี และเป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจอียิปต์ปัจจุบัน ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอียิปต์ประกอบด้วยเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม

ด้านเกษตรกรรม เป็นรากฐานทางเศรษฐกิจของจักรวรรดิอียิปต์ ประชากรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่อาศัยน้ำจากแม่น้ำไนล์ในการเพาะปลูก ทำให้มีการคิดค้นระบบชลประทาน ทำคลองส่งน้ำจากแม่น้ำไนล์ เข้าไปยังพื้นที่ที่ห่างจากฝั่ง ระบบชลประทานจึงเป็นเทคโนโลยีสำคัญที่ช่วยให้เกษตรกรอียิปต์ดำเนินการเพาะปลูกพืชสำหรับบริโภคภายในจักรวรรดิและพืชเศรษฐกิจอื่นๆได้ต่อเนื่อง ไม่ต้องละทิ้งถิ่นฐานไปแสวงหาดินแดนที่อุดมสมบูรณ์มากกว่า ผลผลิตทางเกษตรที่สำคัญของชาวอียิปต์ ได้แก่ ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ ข้าวฟ่าง ผัก ผลไม้ ปอ และฝ้าย

ด้านพาณิชย์กรรม จักรวรรดิอียิปต์ติดต่อค้าขายกับดินแดนอื่นๆ ตั้งแต่ประมาณ ๒๐๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช ดินแดนที่ติดต่อค้าขายเป็นประจำ ได้แก่ เกาะครีต (Crete) และดินแดนเมโสโปเตเมีย โดยเฉพาะฟินิเซีย ปาเลสไตน์ และซีเรีย สินค้าส่งออกที่สำคัญของอียิปต์คือ ทองคำ ข้าวสาลี และผ้าลินิน ส่วนสินค้าที่นำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ แร่เงิน งาช้าง และไม้ซุง

ด้านอุตสาหกรรม อียิปต์เริ่มพัฒนาอุตสาหกรรมตั้งแต่ประมาณ ๓๐๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช ปัจจัยสำคัญที่ทำให้อุตสาหกรรมของอียิปต์เติบโตคือ การมีช่างฝีมือและแรงงานจำนวนมาก มีเทคโนโลยีและวิทยาการที่ก้าวหน้า มีวัดถูดิบ และมีการติดต่อค้าขายกับดินแดนอื่นๆ อย่างกว้างขวาง ดังนั้นอียิปต์จึงสามารถพัฒนาระบบอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าได้จำนวนมาก อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การทำเหมืองแร่ การต่อเรือ การทำเครื่องปั้นดินเผา การทำเครื่องแก้ว และการทอผ้าลินิน

ภาพที่ ๒๓ การประกอบอาชีพของชาวอียิปต์

แหล่งที่มา : <http://jingkajokbangbon.wixsite.com/jingjok/contact>

ภาพที่ ๒๔ เมืองลักซอร์และเสาหินโอเบลิสก์ (Obelisk)

แหล่งที่มา : http://worldrecordhistory.blogspot.com/p/blog-page_๘.html

๔.๑๐ ด้านการปกครองและศาสนา

กษัตริย์เป็นผู้ปกครองเรียกว่า ฟาโรห์ ชาวอียิปต์ถือ ฟาโรห์เป็นเทพเจ้าพระองค์หนึ่ง ซึ่งได้แสดงออกโดยการสร้างสถาปัตยกรรมต่างๆ ถวายแก่ฟาโรห์ และนับถือเทพเจ้าหลายองค์โดยมีเทพเจ้าสูงสุดคือ สุริยเทพ (Re/Ra) ชาวอียิปต์โบราณมีความเชื่อเรื่องภพหน้า เรื่องชีวิตหลังการตายและวิญญาณเป็นอมตะ ทำให้เก็บรักษาซากศพไม่ให้เน่าเปื่อยด้วยการทำมัมมี่ (Mummy) เพื่อรอคอยการกลับฟื้นคืนชีพและคืนชีวิตใหม่อีกครั้ง

อเมนโฮเทปที่ 3

พระนางติย์

อักเคนาตบ

เนเฟอร์ติติ

ภาพที่ ๒๕ มัมมี่และรูปปั้นฟาโรห์แห่งอียิปต์ที่ขุดค้นพบ

แหล่งที่มา : http://cdn.gotoknow.org/assets/media/files/000/062/671/original_cartouche-Cleopatra.jpg?๑๓๕1๒๕1๒๓๓๙๓

ความเจริญรุ่งเรืองด้านความรู้ศิลปวิทยาการต่างๆ ทำให้จักรวรรดิอียิปต์สามารถสั่งสมและหล่อหลอมอารยธรรมของตนให้เจริญก้าวหน้าต่อเนื่องมายาวนาน ดินแดนอียิปต์จึงเป็นที่หมายปองของอาณาจักรอื่นๆ ที่พยายามขยายอิทธิพลเข้าครอบครองดินแดนแห่งนี้ แม้จักรวรรดิอียิปต์เสื่อมสลายไปใน ช่วงก่อนคริสต์ศักราชแต่อารยธรรมอียิปต์มิได้เสื่อมสลายไปด้วย หากกลายเป็นมรดกตกทอดที่ชนรุ่นหลังนำมาพัฒนาเป็นอารยธรรมของมนุษยชาติในปัจจุบัน เพราะอียิปต์เป็นต้นกำเนิดของอารยธรรมตะวันตกควบคู่กับอารยธรรมของเมโสโปเตเมีย ซึ่งถ่ายทอดต่อไปให้แก่ กรีกและโรมัน ซึ่งถือว่าเป็นต้นกำเนิดของศิลปวัฒนธรรมของโลกตะวันตกอย่างแท้จริง

ภาพที่ ๒๖ มหาพีระมิดคูฟูแห่งเมืองกิซ่า

แหล่งที่มา : <http://oknation.nationtv.tv/blog/EdHistory/๒๐๑๓/๑๐/๑๘/entry-๕>

กิจกรรมที่ ๑ อารยธรรมอียิปต์

ตัวชี้วัด

ส ๔.๒ ม. ๔-๖/๑ วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณ และการติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโลก

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายลักษณะสำคัญของอารยธรรมอียิปต์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์อารยธรรมอียิปต์ได้ (K)
๒. บอกคุณค่าและความสำคัญของมรดกทางอารยธรรมอียิปต์ได้ (K,A)
๓. วิเคราะห์ อภิปราย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเจริญและอิทธิพลของอารยธรรมอียิปต์ที่มีต่อมนุษยชาติได้ (K,P)

คำชี้แจงขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรม

๑. นักเรียนดูสารคดีเกี่ยวกับการสร้างพีระมิดและศึกษาเอกสารประกอบการเรียนเรื่องอารยธรรมอียิปต์เพื่อหาคำตอบในประเด็นคำถามที่ครูตั้งไว้ในแบบบันทึกกิจกรรมที่ ๑ โดยมีประเด็นคำถามดังนี้

- ๑) พีระมิดสร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์ใด
- ๒) การสร้างพีระมิดมีแนวคิด ความเชื่อและวิทยาการอย่างไร
- ๓) สถาปัตยกรรม โบราณวัตถุ และงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการสร้างพีระมิดมีอะไรบ้าง
- ๔) การสร้างพีระมิดมีผลต่อความเจริญรุ่งเรืองและความเสื่อมของอียิปต์หรือไม่อย่างไร

๒. แบ่งนักเรียนเป็น ๖ กลุ่ม กลุ่มละ ๔ คน จากนั้นสมาชิกทุกคนในแต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายคำตอบของแต่ละคนที่ได้จากศึกษาเอกสารประกอบการเรียนเพื่อให้ได้ข้อสรุปจากการวิเคราะห์หาคำตอบร่วมกัน โดยนักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ที่ครูแนะนำได้ และบันทึกคำตอบที่ได้จากการอภิปรายลงในแบบบันทึกกิจกรรมที่ ๒

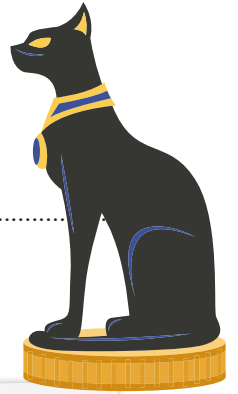
๓. แต่ละกลุ่มสรุปคำตอบเป็นผังความคิดรวบยอด (Mind map) ในกระดาษฟลิปชาร์ตที่ครูแจกให้เวลาในการทำ ๑๐ นาที ในประเด็นดังต่อไปนี้

- จุดประสงค์การสร้างพีระมิด
- แนวคิด ความเชื่อในการสร้างพีระมิด
- สถาปัตยกรรมการสร้างพีระมิด
- วิเคราะห์การสร้างพีระมิดมีผลต่ออียิปต์อย่างไร

๔. ทุกกลุ่มนำเสนอผลงานผังความคิด (Mind map) ของแต่ละกลุ่มโดยใช้วิธีพรมลอยได้ (Flying carpet) เขียนกระดาษฟลิปชาร์ตสรุปผังความคิดไปทางขวาของกลุ่มตนเองจนครบทั้ง ๖ กลุ่ม

๕. อภิปรายสรุป แสดงความคิดเห็น และข้อแนะนำในประเด็นต่างๆร่วมกัน

แบบบันทึกกิจกรรมที่ ๑ อารยธรรมอียิปต์

ชื่อ -นามสกุล ชั้น เลขที่

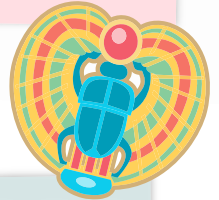
๑. พีระมิดสร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์ใด?

Blank lined area for writing the answer to question 1.

๒. การสร้างพีระมิดมีแนวคิด ความเชื่อและวิทยาการอย่างไร?

Blank lined area for writing the answer to question 2.

๓. สถาปัตยกรรม โบราณวัตถุ และงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการสร้างพีระมิดมีอะไรบ้าง ?

Blank lined area for writing the answer to question 3.

๔. การสร้างพีระมิดมีผลต่อความเจริญรุ่งเรืองและความเสื่อมของอียิปต์หรือไม่อย่างไร?

Blank lined area for writing the answer to question 4.

แบบบันทึกกิจกรรมที่ ๒ อารยธรรมอียิปต์

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม

.....

.....

.....

.....

สรุปคำตอบ
ประเด็นที่ ๑สรุปคำตอบ
ประเด็นที่ ๒สรุปคำตอบ
ประเด็นที่ ๓สรุปคำตอบ
ประเด็นที่ ๔

ที่มาและแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูล

ใบงานที่ ๑ อารยธรรมอียิปต์

๑. การทำมัมมี่และการสร้างพีระมิดสะท้อนความเชื่อเรื่องใดของชาวอียิปต์โบราณ

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ความเชื่อในชีวิตอมตะและโลกหน้าส่งผลต่อการสร้างสรรค์อารยธรรมของชาวอียิปต์โบราณอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๓. คัมภีร์มรณะ (Book of the Dead) มีความสำคัญต่อชาวอียิปต์โบราณอย่างไร

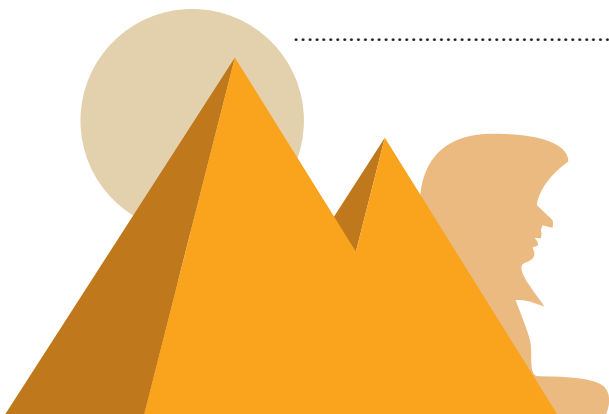
.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง อารยธรรมอียิปต์

คำชี้แจง

๑. แบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๑๐ ข้อ ข้อละ ๑ คะแนน ใช้เวลาในการทดสอบ ๑๐ นาที
๒. เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวโดยทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ

๑. ลักษณะภูมิศาสตร์ทุกข้อต่อไปนี้มีส่วนในการสร้างสรรค์อียิปต์เป็นแหล่งอารยธรรมโบราณยกเว้นข้อใด
 - ก. ดินทะเลเหมาะกับการค้าขาย
 - ข. มีที่ราบเดลต้าปากน้ำที่อุดมสมบูรณ์
 - ค. มีที่ราบหุบเขาสูงชันเหมาะกับการตั้งถิ่นฐาน
 - ง. มีทะเลทรายกว้างขวางเป็นด่านป้องกันตัวจากศัตรู
๒. การทำมัมมี่แสดงถึงความจริงของความรู้และวิทยาการด้านใดของอียิปต์

ก. ความเชื่อ	ข. การแพทย์
ค. ประติมากรรม	ง. วิทยาการความรู้
๓. ข้อใดเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตายน้อยที่สุด

ก. หนังสือ“บันทึกผู้วายชนม์”	ข. เส้าโอเบลิสก์
ค. พีระมิด	ง. มัมมี่
๔. ข้อใดคือสาเหตุสำคัญที่ทำให้อารยธรรมอียิปต์มีความเป็นเอกภาพ
 - ก. มีการนับถือเทพเจ้าองค์เดียว
 - ข. เชื้อชาติเดียวกันทั้งหมดในอาณาจักร
 - ค. ยึดถืออารยธรรมเดิมตามคติความเชื่อบรรพบุรุษ
 - ง. มีสภาพภูมิศาสตร์ที่ป้องกันการรุกรานจากภายนอก

๕. ตัวอักษรที่ชาวอียิปต์พัฒนาขึ้นมาชื่อเรียกว่าอะไร
 - ก. อักษรละติน
 - ข. อักษรคูนิฟอร์ม
 - ค. อักษรอัลฟาเบต
 - ง. อักษรเฮียโรกลิฟิก
๖. ข้อใดต่อไปนี้เป็นไข่มุกแห่งงานของชาวอียิปต์
 - ก. กระจาดปาปิรุส
 - ข. วิหารอาบูซิมเบล
 - ค. การค้นพบแร่ทองคำ
 - ง. พบสูตรคำนวณหาพื้นที่วงกลม
๗. การสร้างพีระมิดสะท้อนความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมเรื่องใด
 - ก. คัมภีร์มรณะ
 - ข. คัมภีร์พันธสัญญาเดิม
 - ค. คัมภีร์พระเวท
 - ง. มหาภารตกิลกาเมช
๘. ข้อใดแสดงความสัมพันธ์ได้อย่างถูกต้อง
 - ก. รา = สุริยเทพ
 - ข. สฟิงค์ = คนเฝ้าสุสาน
 - ค. ฟาโรห์ = เทพเจ้าสูงสุด
 - ง. โอซิริส = ผู้นำโลกวิญญาณ
๙. ศิลปะวิทยาการและอารยธรรมอียิปต์เกิดขึ้นจากปัจจัยใดเป็นสำคัญ
 - ก. ความเชื่อเรื่องศาสนา
 - ข. ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า
 - ค. ความเชื่อเรื่องการฟื้นคืนชีพ
 - ง. ความเชื่อและความศรัทธาต่อฟาโรห์
๑๐. ข้อใดคือความเจริญสูงสุดของอารยธรรมอียิปต์
 - ก. การทำมัมมี่
 - ข. การสร้างพีระมิด
 - ค. อักษรภาพเฮียโรกลิฟิก
 - ง. การสร้างเมืองอเล็กซานเดรีย

กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง อารยธรรมอียิปต์

รายวิชา ส ๓๐๑๐๕ อารยธรรมโลก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชื่อ - นามสกุล ชั้น เลขที่

คำชี้แจง

- อ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียดเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบโดยทำเครื่องหมาย X ลงในตัวเลือกที่ต้องการ
- ใช้เวลาในการทดสอบ ๑๐ นาที

ข้อที่	ก	ข	ค	ง
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				
๘				
๙				
๑๐				
สรุปคะแนน				
คะแนนเต็ม			คะแนนที่ได้	
รวม ๑๐ คะแนน				

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ เล่ม ๒ ประวัติศาสตร์สากล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว , ๒๕๕๗.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะอักษรศาสตร์. เอกสารคำสอนรายวิชาอารยธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- ชมพูช นาคีรักษ์ และวงเดือน นาราสะจ. ประวัติศาสตร์สากลเล่ม๒ : พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ, ๒๕๕๔.
- ชัย ลาภเพิ่มทวี. หัวใจสังคม O-NET. กรุงเทพฯ : ธนเชษฐ์ จำกัด, ๒๕๕๕
- ชาติชาย พุฒนันทน์. หนังสือเรียนสังคมศึกษา ม.๔-๖ ประวัติศาสตร์โลก. กรุงเทพฯ : แม็ค, ๒๕๕๑
- ณัฏฐา เลี้ยวไพโรจน์. คู่มือพิชิต Entrance สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทรัพย์การพิมพ์, ม.ป.ป.
- ธิดา สารยา และคณะ. หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส ๖๐๕ สังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.
- นิวัตร ต้นไพศาลและคณะ. คู่มือเตรียมสอบสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ม.๖. กรุงเทพฯ : ไฮเอ็ดพับลิชชิง, ม.ป.ป.
- นันทนา กปิลกาญจน์. ประวัติศาสตร์และอารยธรรมโลก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๐.
- ไพฑูรย์ มีกุลและคณะ. ประวัติศาสตร์สากล ม.๔-๖. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช จำกัด, ม.ป.ป.
- ระพีณ ทองระอา และคณะ. ไทยส์สารานุกรม ประวัติศาสตร์โลก. เล่มที่ ๑.โลกสมัยโบราณ. กรุงเทพมหานคร : พาร์อิสต์ ทิมลิเกชั่น , ๒๕๕๕.
- วีณา ศรีธัญรัตน์. อารยธรรมตะวันออกและตะวันตก. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๔๒.
- ศิวพล ชมพูพันธุ์. สรุปสังคมม.ปลาย. กรุงเทพฯ : วชิรินทร์ พี.พี., พิมพ์ครั้งที่ ๑๑ , ๒๕๕๗.
- สถาบันกวดวิชาติวเตอร์พอยท์. สรุปสังคมม.ปลาย. กรุงเทพฯ : กรีนไลฟ์พริ้นท์ติ้งเฮ้าส์, ๒๕๕๗.
- สัญญา สุวัชร และคณะ. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์สากล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่๔-๖. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๕๗.
- สุปราณี มุขวิจิต. ประวัติศาสตร์ยุโรป เล่ม ๒ ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๑.
- สุรางค์ศรี ต้นเสียงสม และคณะ. อารยธรรมตะวันออก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, ๒๕๕๓.
- อุทิศ จินนิพนธ์สกุล, คู่มือเตรียมสอบ O-NET ม.๖ และสอบเข้ามหาวิทยาลัย สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไฮเอ็ดพับลิชชิง, ๒๕๕๕.
- แหล่งกำเนิดอารยธรรมโบราณของโลก. <http://arayatum๐๐๗.blogspot.com/๒๐๑๒/๐๘/blog-post.html>
- อารยธรรมดินแดนเมโสโปเตเมีย. http://civilizationwe.blogspot.com/๒๐๑๒/๐๖/blog-post_๒๐.html
- อารยธรรมโลกยุคโบราณ. <https://panupong๐๘๘.wordpress.com/>
- ประวัติศาสตร์โลก <http://worldrecordhistory.blogspot.com/p/blog-page.html>
- ประวัติศาสตร์สากล <http://history-world.org/videos.html>
- อารยธรรมโลก <http://thtp.saipimm.wordpress.com/>

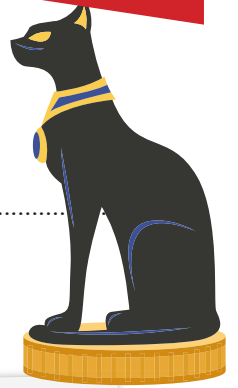
The background of the image is a fragment of an ancient Egyptian wall painting. It features a large crocodile, likely a Nile crocodile, depicted in a stylized manner with green and brown scales. The crocodile is shown in a crouching or swimming posture. To the left of the crocodile, there is a human figure, possibly a deity or a noble, wearing a green headdress and a brown garment. The figure is holding a long staff or scepter. The entire scene is set against a background of hieroglyphs, which are arranged in vertical columns. The painting is executed in a traditional Egyptian style, with bold outlines and a limited color palette. A semi-transparent white box with rounded corners is overlaid on the center of the image, containing the Thai text 'ภาคผนวก' (Appendix).

ภาคผนวก

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

ข้อที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
๑.	ค	ค
๒.	ข	ง
๓.	ข	ค
๔.	ง	ก
๕.	ง	ค
๖.	ค	ข
๗.	ก	ข
๘.	ก	ก
๙.	ค	ง
๑๐.	ค	ค

แบบบันทึกกิจกรรมที่ ๑ อารยธรรมอียิปต์

ชื่อ -นามสกุล ชั้น เลขที่

๑. พีระมิดสร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์ใด?

Blank area for writing the answer to question 1.

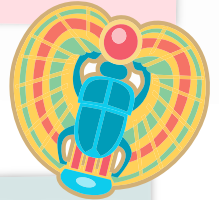
๒. การสร้างพีระมิดมีแนวคิด ความเชื่อและวิทยาการอย่างไร?

Blank area for writing the answer to question 2.

การพิจารณาคำตอบอยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน

๓. สถาปัตยกรรม โบราณวัตถุ และงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการสร้างพีระมิดมีอะไรบ้าง ?

Blank area for writing the answer to question 3.

๔. การสร้างพีระมิดมีผลต่อความเจริญรุ่งเรืองและความเสื่อมของอียิปต์หรือไม่อย่างไร?

Blank area for writing the answer to question 4.

แบบบันทึกกิจกรรมที่ ๒ อารยธรรมอียิปต์

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม

.....

.....

.....

.....

สรุปคำตอบ
ประเด็นที่ ๑

สรุปคำตอบ
ประเด็นที่ ๒

สรุปคำตอบ
ประเด็นที่ ๓

สรุปคำตอบ
ประเด็นที่ ๔

ที่มาและแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูล

ใบงานที่ ๑ อารยธรรมอียิปต์

๑. การทำมัมมี่และการสร้างพีระมิดสะท้อนความเชื่อเรื่องใดของชาวอียิปต์โบราณ

- สะท้อนความเชื่อของชาวอียิปต์โบราณในเรื่องชีวิตหลังความตายและการฟื้นคืนชีพของผู้ตาย ซึ่งจะเป็นไปตามธรรมชาติเช่นเดียวกับการขึ้นและการตกของดวงอาทิตย์ที่ให้แสงสว่างและความมืด การตายหรือการแห้งเหี่ยวของพืชพันธุ์ธัญญาหารในฤดูแล้งและกลับงอกงามเจริญเติบโตใหม่ในฤดูเพาะปลูก จึงต้องมีการมัมมี่เพื่อเก็บรักษาศพของคนตายไว้เพื่อรอวันฟื้นคืนชีพอีกครั้ง ดังนั้นจากความเชื่อนี้ชาวอียิปต์เชื่อว่าฟาโรห์ทรงเป็นทั้งเทพเจ้าและมนุษย์ในเวลาเดียวกัน การเก็บรักษาพระศพหรือการทำมัมมี่ของฟาโรห์จึงกลายเป็นพิธีกรรมสำคัญของอียิปต์ พีระมิดหรือสุสานของฟาโรห์มีขนาดใหญ่โตและถือกันว่ามีค่าสำคัญเท่ากับศาสนสถาน มีการตกแต่งอย่างวิจิตรสวยงามด้วยภาพเขียนประติมากรรมและประดับด้วยสิ่งที่มีค่ามากมาย

๒. ความเชื่อในชีวิตอมตะและโลกหน้าส่งผลต่อการสร้างสรรค์อารยธรรมของชาวอียิปต์โบราณอย่างไร

- จากความเชื่อเรื่องวิญญาณเป็นอมตะและเชื่อว่าโลกหน้าจะเป็นโลกที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้ชาวอียิปต์มีการเตรียมการสำหรับวิญญาณที่จะกลับมาเกิดอีกครั้งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการทำมัมมี่เพื่อรักษาร่างกายไม่ให้เน่าเปื่อยสำหรับรอการฟื้นคืนชีพ รวมถึงมีการสร้างสุสานไว้เก็บศพสำหรับชนชั้นสามัญและสร้างพีระมิดสำหรับเก็บพระศพฟาโรห์และมีการฝังข้าวของเครื่องใช้ลงไปด้วย ความเชื่อดังกล่าวยังมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์วรรณกรรม คือ คัมภีร์มรณะ (Book of the Dead) ซึ่งเป็นคู่มือของผู้ตายว่า หลังจากตายไปแล้วควรจะทำอย่างไรเมื่ออยู่ต่อหน้าเทพเจ้าโอซิริสในยมโลก เพื่อให้พระองค์ตัดสินการเดินทางไปสู่โลกหน้า คัมภีร์นี้ จึงเปรียบเสมือนใบเบิกทางไปสู่ดินแดนแห่งเทพเจ้า สรุปคือความเชื่อนี้ยังส่งผลต่อการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมและความเจริญของอียิปต์ในทุกด้าน เช่น ความก้าวหน้าทางคณิตศาสตร์ ความรู้ทางวิศวกรรมในการก่อสร้างพีระมิด ความเจริญด้านการแพทย์ รวมถึงความเจริญด้านจิตรกรรมและประติมากรรมอีกด้วย

๓. คัมภีร์มรณะ (Book of the Dead) มีความสำคัญต่อชาวอียิปต์โบราณอย่างไร

- คัมภีร์มรณะสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ของชาวอียิปต์โบราณเรื่องวิญญาณเป็นอมตะ และโลกหน้า โดยชาวอียิปต์โบราณเชื่อว่าเมื่อ ตายไปแล้ว เทพเจ้าอะนูบิสจะมารับดวงวิญญาณ ของผู้ตายไปเข้าเฝ้าเทพเจ้าโอซิริสในยมโลก เพื่อให้พระองค์ตัดสินว่าควรจะไปดินแดนแห่ง เทพเจ้าหรือไม่ โดยใช้วิธีการชั่งน้ำหนักระหว่าง หัวใจของผู้ตายกับ ขนนกแห่งความเป็นจริง ผู้ที่ทำความดีจริงๆ เท่านั้นจึงจะได้ไปดินแดนใหม่ ด้วยเหตุนี้ พวกพระหรือนักบวชจึงได้ ทำคัมภีร์มรณะออกมาขายเพื่อลบล้างความผิด ของผู้ตาย โดยการเขียนใส่กระดาษปาปิรุส เพื่อใส่ตรงระหว่างขาของมัมมี่หรือตรงฐาน โลงศพ ข้อความในคัมภีร์มรณะจะเป็นคาถา อาคมป้องกันไม่ให้วิญญาณเสื่อมสลาย บทราญเวทมนตร์ซึ่งช่วยให้วิญญาณพ้นจากการถูกขังในยมโลก บรรยายการตัดสินต่อหน้าเทพเจ้า โอซิริสในยมโลก รวมถึงคำพูดที่ผู้ตายควรพูด เมื่ออยู่ต่อหน้าเทพเจ้าโอซิริส กล่าวได้ว่า การซื้อคัมภีร์มรณะถือเป็นการซื้อ ใบเบิกทาง ให้ผู้ตายได้เข้าสู่อาณาจักรของเทพเจ้านั่นเอง

(หมายเหตุ - คำตอบอาจอยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

อารยธรรมโบราณ
เรื่องที่ ๒ อารยธรรมอียิปต์

